

Országos Szakiskolai Közismereti Tanulmányi Verseny

2011/2012

IRODALOM – MAGYAR NYELV ÉS HELYESÍRÁS

I. (iskolai) forduló

2012. február 6.

.....
Intézmény neve (bélyegző)

<i>Versenyző</i>		<i>Pontszám</i>	
<i>Neve</i>	<i>Megye</i>	<i>Elérhető</i>	<i>Elért</i>
		100	

..... <i>Felkészítő tanár</i>	..... <i>Javító tanár</i>
----------------------------------	------------------------------

Kedves Versenyző!

*A feladatok megoldására 60 perc áll rendelkezésére.
A feladatok megoldásához segédeszköz nem használható.
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatja meg.
Kérjük, ügyeljen az idő beosztására!*

Sikeres feladatmegoldást kívánunk!

1. feladat

(20 pont)

Olvassa el figyelmesen Csokonai Vitéz Mihály: *A Reményhez* című versét, majd válaszoljon a kérdésekre!

Földiekkel játszó
Égi tűnemény,
Istenségnek látszó
Csalfa, vak Remény!
Kit teremt magának
A boldogtalan,
S mint védangyalának,
Bókol úntalan.
Síma száddal mit kecsegtetsz?
Mért nevetsz felém?
Kétes kedvet mért csepegtetsz
Még most is belém?
Csak maradj magadnak!
Biztatóm valál;
Hittem szép szavadnak:
Mégis megcsalál.

Kertem nárcisokkal
Végig ültetéd;
Csörgő patakokkal
Fáim éltetéd;
Rám ezer virággal
Szórtad a tavaszt
S égi boldogsággal
Fűszerezted azt.
Gondolatim minden reggel,
Mint a fürge méh,
Repkedtek a friss meleggel
Rózsáim felé.
Egy híjját esmértem
Örömmimnek még:
Lilla szívét kértem;
S megadá az ég.

Jaj, de friss rózsáim
Elhervadtanak;
Forrásim, zöld fáim
Kiszáradtanak;
Tavasom, vígságom
Téli búra vált;
Régi jó világom
Méltatlanra szállt.
Óh! csak Lillát hagyta volna
Csak magát nekem:
Most panaszra nem hajolna
Gyászos énekem.
Karja közt a búkat
Elfelejténem,
S a gyöngykoszorúkat
Nem irigyleném.

Hagyj el, óh Reménység!
Hagyj el engemet;
Mert ez a keménység
Úgyis eltemet.
Érzem: e kétségbe
Volt erőm elhagy,
Fáradt lelkem égbe,
Testem földbe vágy.
Nékem már a rét hímetlen,
A mező kiszűt,
A zengő liget kietlen,
A nap éjre dűlt.
Bájoló lány trillák!
Tarka képzetek!
Kedv! Remények! Lillák!
Isten véletek!

A költő a verset Lilla elvesztése után írta.

a) Mi volt Lilla valódi neve, és hogyan „vesztette el” őt a költő?

.....

b) Melyik versszak fejezi ki a lírai én boldogságát?

.....

c) Helyettesítse mai szóval a versben szereplő alábbi kifejezéseket!

égi tűnemény: .....

egy híjját: .....

kétes kedv: .....

panaszra hajol: .....

a rét hímetlen: .....

liget kietlen: .....

d) Milyen szavakkal jellemzi a költő a Reményt? Nevezzen meg négyet!

.....
.....

e) Soroljon fel négy olyan várost, ahol Csokonai járt!

.....
.....

f) Válassza ki, melyik szövegtípushoz áll legközelebb a vers! Röviden indokolja választását!
pályázat, fellebbezés, önéletrajz, panaszlevél, kérvény

.....
.....
.....

2. feladat

(1 pont)

Milyen szövegtípusba illik Arany János: *A fülemüle* című verse?

.....

3. feladat

(4 pont)

Az alábbi részlet ismerős lehet Arany János verséből. Magyarázza meg a vastagított két sor szöveg-
beli jelentését!

*"Ráütvén a két zsebére
S rámutatván a két félre,
Törvényt monda e szavakkal
A szegény fülemilére:
Hallja kendtek!
Se ide nem, se oda nem
Fütyöl a madárka, hanem
(Jobb felől üt) nekem fütyöl,
(Bal felől üt) s nekem fütyöl:
Elmehetnek."*

.....
.....
.....

4. feladat

(4 pont)

Milyen más, alternatív megoldása lehetne Péter és Pál vitájának? Fogalmazzon tömören, 3-4 mon-
datban! (Segítségül néhány kifejezés: *bölcs, igazságos, megértő, összetartozás, harmónia, irigy, önző,*
kevély.)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. feladat

(7 pont)

Húzza alá a helyes választ!

a) Kinek a szülővárosa Szódemeter?

Arany

Csokonai

Kölcsey

b) Kinek a feleségét hívták Ercsey Juliannának?

Arany

Csokonai

Kölcsey

c) Ki írta a Himnuszt?

Arany

Csokonai

Kölcsey

d) Ki volt a nagykőrösi gimnázium tanára?

Arany

Csokonai

Kölcsey

e) Ki volt a csurgói gimnázium tanára?

Arany

Csokonai

Kölcsey

f) Kinek kellett elhagynia a debreceni Református Kollégiumot?

Arany

Csokonai

Kölcsey

g) Ki volt országgyűlési képviselő?

Arany

Csokonai

Kölcsey

6. feladat

(7 pont)

Ebben a feladatban Kölcsey Ferenc intelmeihez hasonlókat olvashat a *Nyelvi illem – nagyszüleink kiskorában* című könyv alapján. Párosítsa az intelmeket a megadott fogalmakkal! Írja a megfelelő szót az egyes mondatok után (mindenhová csak egyet)!

szeretet, tisztelet, büszkeség, gondoskodás, alázat, illem, kitartás, fegyelem

a) Tanulj szorgalmasan, mert az életben tudás nélkül nem boldogulsz!

.....

b) Kövesd a példát, és légy te is példaadó! Viselkedésben, tisztességben, önfegyelmezésben mindig légy az elsők között!

.....

c) Tanuld megbecsülni más munkáját, törekedj a szépre és a jóra!

.....

d) Szeresd a várost, melyben élsz! Rosszat ne mondj róla! Közös erő és akarat reményei az örök-életű alkotások.

.....

e) Szüleid nem magukért, hanem érted élnek. Szerezz nekik örömet! Ne légy hálátlan!

.....

f) A madarakat, a fákat, az ültetvényeket, a közös vagyont védj és kíméld! Ezt másoktól is követeld meg!

.....

g) Gondolj hálásan a tanítóidra! Ők a legnemesebb, de legnehezebb munkát végzik. Neked is sok kincset adtak.

.....

7. *feladat* (4 pont)
A Kölcsey által vállalt és hirdetett elvek közt fontos szerepe volt a magyar nyelv hivatalossá tételének. Ha most élne, hogyan javítaná ki az alábbi mondatokat?
- a) Van valami ebben az ügyben, amely nekem nem tetszik.
.....
- b) Molnár úr kérdést intézett a szomszédjához.
.....
- c) Közreműködünk az elsősegélynyújtásnál.
.....
- d) Az utánpótlást tanfolyamokon keresztül biztosítják.
.....
8. *feladat* (2 pont)
A magyar kultúra napja 1989 óta: január 22. Milyen esemény miatt esett a választás erre a napra?
.....
9. *feladat* (3 pont)
„Derűs kedvvel, örömködve csiszoljátok nyelvetek.” (Bencze Imre: Szóval játszunk) Fejtse meg a vicces szómagyarázatok az alábbi logika mentén!
folyó melletti kirándulás – parti túra → partitúra
- a) házikómat veri az eső .....
b) nagyon szép paci .....
c) ronccsá vált tömegközlekedési eszköz .....
10. *feladat* (10 pont)
Pótolja a hiányzó ÍRÁSJELEKET az alábbi mondatokban!
- a) A rengeteg technikai nehézség közepette is különös gondot okozott a címadás hosszas viták után a Magyarok címet választották hogy tanúskodjanak a történelmi és kulturális folytonosság mellett
- b) Hát még mit nem
- c) Hát akkor mondd meg fiam hány kilométeres sebességgel forog a Föld
- d) Reméljük elérte amire vágyott és megtalálta a boldogság perceit mialatt elárasztotta a siker és a pénz
11. *feladat* (6 pont)
Szótagolja az alábbi mondatok szavait! (Húzzon egy-egy függőleges vonalat azon betűk közé, ahol a szótagok határa van!)
- A m e c h a n i k u s   p r ó b á k a t   i s   k i b í r j á k   a z
a l k a t r é s z e k .
A d j a n a k   a   b e t e g n e k   l á n d z s á s   ú t i f ű
s z i r u p o t !

A versenyzőket a szünetben instrukciókkal látták el.

Tóthék este felé az utcájukban sétáltak.

Szemlátomást jól sikerült a díszszemle.

Abodza boggyójából ízletes lekvárt főznek.

12. feladat

(2 pont)

Miben azonosak a következő szavak?

szendvics, konyak, ferencjóska, ádámcsutka, katicabogár, röntgenezés, makadámút

.....

13. feladat

(8 pont)

Mi a kakukktójtás az alábbi szócsoprtokban? Karikázza be, és indokolja meg döntését!

a) valál, megcsalál, hittem, elhervadtanak, ültetéd

.....

b) panaszra, gyöngykoszorúkat, énekem, biztatóm, nárcisokkal

.....

c) boldogsággal, reggel, meleggel, virággal

.....

d) földiekkel, fűszerezted, tünemény, zöld, ültetéd

.....

14. feladat

(12 pont)

A szóelemek találkozó hangjai kölcsönösen hatnak egymásra, s kiejtésben e hangok gyakran megváltoznak, írásunk azonban nem jelöl minden alkalmi változást. Megkülönböztünk minőségi és mennyiségi változásokat. A következő szavakat helyezze el – a változások törvényszerűségei szerint – a táblázat megfelelő oszlopába! Csak a betűjeleket kell beírni!

a) patakokkal

b) fáradt

c) kecsegtetsz

d) vígságom

e) kétségbe

f) kiszáradtanak

g) fűszerezted

h) boldogsággal

i) repkedtek

j) szállt

k) hagyta

l) maradj

Részleges hasonulás	Teljes hasonulás	Összeolvadás	Rövidülés

15. feladat

(10 pont)

Gondoljon arra, hogy egy nagyon szép helyen üdül! Számoljon be élményeiről levélben képzeletbeli kedvesének!

